

Investeren in de digitale samenleving

✎ OPGETEKEND DOOR MARJAN BROUWERS

Het blijft een mooie traditie: op een zonnige middag in september schrijden we in vol ornaat door de stad naar de Martinikerk om samen het nieuwe academische jaar te openen. Dit keer was onze gastspreker Rector Mario Panizza van de Roma Tre University, waarmee we de nieuwe onderzoeksmaster Cultural Leadership van Letteren hebben opgezet. In de kerk was er natuurlijk aandacht voor Spinozapremiewinnaars Lodi Nauta en Bart van Wees, alumnus van het jaar Luuk van Middelaar, en niet te vergeten voor Max van den Berg, oud-Commissaris van de Koning, die zeer terecht de Ubbo Emmius Penning ontving vanwege zijn grote maatschappelijke verdiensten.

Traditioneel maken de rectoren van de Nederlandse universiteiten op deze dag een politiek statement. Dit jaar troefden we elkaar niet af, maar brachten we allemaal dezelfde boodschap: Samen met werkgeversorganisatie VNO-NCW hebben we een beroep gedaan op Den Haag om een miljard extra te investeren in de ontwikkeling van de digitale samenleving. Dat is hard nodig. Als je als land mee wilt doen in de digitale revolutie, moet je zeker drie procent van het BBP besteden aan onderzoek en ontwikkeling op dit gebied. Dat percentage halen ze met gemak in de VS, Japan, Duitsland en de Scandinavische landen, maar in Nederland hebben we er nog geen twee procent voor over. Wij denken dat het genoeg is om leentjebuurt te spelen en gebruik te maken van wat anderen op dit gebied presteren. Zo loop je niet voorop, maar raak je achter.

Met de digitale samenleving doel ik op het begrip knowledge based capital. Geen machines of gebouwen, maar digitale informatie. In feite gaat het hierbij om alles wat we doen op het gebied van software, databases, big data en datastromen. Intellectueel eigendom, patenten, concepten en ideeën vallen hier ook onder. Zo sluiten we goed aan bij de Nederlandse kennis- en diensteneconomie. In Groningen zijn we vooral sterk in big data. Denk aan Lifelines, LOFAR en Energysense. Big data is dan ook een onderwerp dat wij graag verder willen brengen.

Knowledge based capital gaat ook over de oprukkende digitalisering in de samenleving, in organisaties maar zeker ook in het wetenschappelijk onderzoek. Ik zie bijvoorbeeld grote mogelijkheden voor de digitalisering in de humaniora. Zo hebben we in Groningen – met MONK – software ontwikkeld om handschriften te ontcijferen. En onze archeologen maken 3D-prints van zeer kwetsbare objecten om deze te kunnen onderzoeken zonder ze aan te raken.

Ook in het universitaire onderwijs verwacht ik dat er spin-offs ontstaan: quickscans om het kennisniveau van studenten bij aanvang van het collegejaar te inventariseren, digitale werkstukken, meer gebruik van internet tijdens colleges, allemaal middelen die het onderwijs verrijken. Het campus-idee laat ik overigens niet los. We gebruiken digitale tools, maar stappen niet over op onderwijs op afstand. Ik geloof nog steeds in het belang van fysieke ontmoetingen. Dat werd mij ook weer duidelijk in de Martinikerk, toen hoogleraren, docenten, onderzoekers, studenten en gasten uit volle borst met het Gronings volkslied het begin van een nieuw academische jaar markeerden.

Elmer Sterken, rector magnificus